

مدیرانه‌ای در فصل بهار آب و هوایی معتدل و مطبوع، در تابستان هوای نسبتاً گرم و در پاییز و زمستان، آب و هوایی سرد دارد. این روستا یکی از روستاهای قدیمی استان کردستان است. وجه تسمیه آن به نظر می‌رسد دالان مرز باشد چرا که در گذشته محل عبور کاروانها بوده است؛ کاروانها برای استراحت یکی، دو روز می‌ماندند و دالان بزرگ محل استراحت آنها بوده است، که به گفته بعضی از بزرگان روستا بر اساس شرایط منطقه اسم روستا چند بار تغییر پیدا کرده است. به گفته ریش سفیدان روستا بنیان و هسته اولیه روستا را شخصی به نام ابراهیم قره داغی گذاشته است که خود یکی از ساکنان قره داغ عراق بوده است.

باغداری، دامداری، پرورش زنبور عسل و به صورت سنتی مشاغل خدماتی

و صنایع دستی اقتصاد این روستا را تشکیل داده‌اند. اصلی‌ترین هنر دستی این منطقه گیوه‌بافی است که نزدیک به ۱۵۰۰۰ سال قدمت دارد. این هنر هنوز نیز در مناطق اورامانات همچون گذشته رونق دارد و معمولاً مختص به آن منطقه است و به ندرت در سایر مناطق کردستان انجام می‌شود. روستای دله مرز به دلیل برخورداری از موقعیت ویژه جلوه‌ای زیبا و بسیار منحصر به فرد دارد. مناظر و چشم‌اندازهای زیبای آن، در بیشتر فصول جذاب و جالب توجه است. روستای دله مرز در دامنه کوههای شاهو و کوسالان قرار دارد و با روستاهایی دل‌زوم و دیوزناو و جولانده همجوار است. مهمترین جاذبه‌های طبیعی روستا رودخانه سیروان از به هم پیوستن تمامی رودهای بخش جنوبی غربی، غرب و مرکز استان، مانند رودخانه‌های قشلاق، گاو رود و گردلان، تشکیل یافته است. این رودخانه در پایان به رودخانه الوند یا حلوان می‌پیوندد و با نام دیاله در خاک عراق به دجله می‌ریزد. اطراف این رودخانه، بسیار زیبا و محل زندگی انواع پرندگان و ماهیان است. غار شمیران در کوههای شاهو، یکی از قدیمی‌ترین غارهای این منطقه می‌باشد. همچنین وجود چشمه‌های معدنی، غار احمد، غار ژاوه و کوههای سر به فلک کشیده با جاذبه‌های طبیعی جذاب در چهار فصل سال، رودخانه‌های پر آب، باغهای پلکانی در مجاورت روستا و همچنین چشمه‌های معدنی کلور و شیلات دیوزناو در نزدیکی روستا از جاذبه‌های تماشایی روستا هستند که می‌توانند برای گردشگران و مسافران اوقات خوشی را رقم بزنند. هر سال در اردیبهشت ماه، دامداران گله‌های خود را برای چرا به بیلاق می‌برند که منظره این کوچ بهاری نیز زیبایی و جذابیت خود را دارد و ذات با طراوت زندگی کوهستانی را به مسافران نشان می‌دهد.

روستای گرمه

گرمه روستایی در شهرستان خور و بیابانک، در استان اصفهان است که در فاصله ۳۵۰ کیلومتری این شهر قرار دارد. این روستا در دهستان نخلستان قرار دارد و براساس سرشماری سال ۱۳۸۵ جمعیت آن ۲۴۴ نفر بوده که معمولاً از راه کشاورزی امرار معاش می‌کنند. ارتفاع این روستا از سطح آبهای آزاد ۷۵۰ متر و آب و هوای آن به دلیل قرار داشتن در نزدیکی کویر، گرم و خشک است. روستای پرنخل زیبای گرمه در واقع نقطه‌ای بر جاده تاریخی ابریشم، در اصفهان، منطقه خور و بیابان است. این روستای زیبا و دیدنی جاذبه‌های بی‌شماری دارد که باعث شده جهانگردان و توریست‌های فراوانی از مناطق مختلف جهان برای دیدن این جاذبه‌ها به گرمه روی آورند.

گرمه قدمتی چندین هزار ساله دارد، در اطراف آن چشمه آب معدنی قرار دارد که خاصیت درمانی دارد. آب گرم این آب معدنی بر طرف‌کننده درد پا، درد کمر و آرتروز است و هر ساله مردم بیشماری برای استفاده از این چشمه و زیارت امامزاده نزدیک آن به این روستا سفر می‌کنند. کوچه‌های تنگ و پر پیچ گرمه همراه با ساباتهای بسیار زیاد از دیگر زیبایی‌های بافت روستاست و حتی بسیاری از گروه‌های سینمایی را برای ضبط فیلم‌هایشان در این منطقه به خود جذب کرده است.

از دیگر دیدنی‌های روستای گرمه، قلعه قدیمی آن معروف به قلعه ساسانی است. این قلعه متعلق به دوران ساسانیان و همچون تمام دیگر قلعه‌های منطقه کاربرد دوگانه‌ای داشته است، یعنی هم یک دژ دفاعی محسوب می‌شده و هم از آن برای سکونت استفاده می‌کردند و هم اکنون از جاذبه‌های تاریخی و گردشگری این روستا و شهرستان خور می‌باشد. خانه‌های گرمه که ردیف روی تپه‌های خاره بنا شده به نخلستان مشرف است بسیار دیدنی است قدمت قلعه و مسجد آن به هزاران سال پیش بر می‌گردد. صنایع دستی گرمه که همه از برگهای خرما درست شده‌اند به بیشتر نقاط جهان رفته و هر توریست به عنوان سوغات آن را همراه خود می‌برد.

